NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTA

- Bazı kısaltmaların sonuna konur.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay, yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra konur.
- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.

ÖSYM TİPİ SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisi, noktanın kullanımıyla ilgili bu bilgilerden birine örnek gösterilemez?

A) Tren saat 09.15'te kalktı.

B) Dr. Ahmet seni aradı mı?

C) II. Mehmet zamanında Osmanlı ne durumdaydı?

D) 3, 4 ve 7. maddeler, durumu apaçık ortaya koyuyor.

E) 29.5.1453 tarihi hiç unutulur mu?

VİRGÜL

- Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.
- Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.

ÖSYM TİPİ SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisi, virgülün kullanımıyla ilgili bu bilgilerden birine örnek gösterilemez?

A) Binnaz Hanım, üniversiteyi dereceyle bitirerek hâkim ve savcılık sınavlarına hazırlanıp onda da başarılı olmuş iyi bir hukukçudur.

B) Herkesin yaptığı doğruları bulmak için, doğrusu eğrisi tartışılır, yola çıkan denenmişi denemek ve yapılmışı yapmaktan öte gidemez.

C) Büyük kentler, kalabalık yollar değil mi bizi soğutan ve birbirimize dahi yabancılaştıran şeyler?

D) Her şeyi tartıştık, sabaha kadar çözüm bulduk aklımıza takılan tüm sorunlara.

E) Bu, tarihin akışını değiştiren ender olaylardan biri olarak bize ders verici nitelikleriyle öne çıkmıştır.

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

1. DİKKAT

"ve, veya, yahut" bağlaçlarından önce ya da sonra virgül kullanılmaz.

- Onu hiç özlemedi ve yıllarca aramadı.
- Pakize veya Kuddusi gelmelidir.
- Sabaha kadar uyumadı ve şafak sökerken mektubuna başladı.

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

2 DİKKAT

Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül kullanılmaz.

- Ne coğrafyayı seviyor ne matematiği.
- Hem çok çalıştı hem hayatını yaşadı.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

3. DİKKAT

Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan "de, da" bağlacından önce ya da sonra virgül kullanılmaz.

- Seni orada görmüş de selam vermemiş.

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

4. DİKKAT

Metin içinde "-ınca, -ince" anlamı katan "mı, mi" edatından sonra virgül kullanılmaz.

- Eve gittin mi beni ara!

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

5. DİKKAT

Şart ekinden sonra virgül kullanılmaz.

- Onu görürsen hemen bana haber vermelisin.

Şart ekleri art arda kullanılırsa virgül kullanılır.

- Onu görse, sevse ne güzel olur değil mi?

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER

6. DİKKAT

Metin içinde zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş kelimelerden sonra virgül konmaz.

- Seni gördükçe seviniyorum.
- Televizyon seyredip uyudu.
- Seni görmeden yapamıyorum.

Zarf-fiiller art arda kullanılırsa virgül kullanılır. Anlam karışıklığı olursa zarf-fiil eklerinden sonra virgül kullanılabilir.

- Konuşup, durmadan surat astı.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Gazeteciliğin bir tekniği olan röportaj (I) her durumda nesnel olarak yapılmalıdır. Sahaya çıkılır (II) gözlem yapılır (III) konuyla ilgili kişilerle görüşülür. En sıkıntılı dönemlerde dahi gazeteciler objektif olmuştur. Nesnellik göz ardı edilerek (IV) röportaj yapmak en büyük hatadır. Ben istediğim gibi röportaj yaparım (V) diyen bir gazeteci kalıcı olamaz.

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine virgül (,) getirilemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTALI VİRGÜL

1. **Cümle içinde virgülle sıralanmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur:**

   - Ilgın, Beypazarı, Kızıltepe; Konya, Ankara, Mardin
   - Erkeklere Kuddusi, Mehmet; kızlara Pakize, Hayriye isimleri verilir bu köyde.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

2. **Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:**

- Karısını, çocuğunu her şeyden çok seviyor; mutluluktan bağırmak, çığlık atmak istiyordu.

3. **İkiden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde özneden sonra noktalı virgül konabilir:**

- Halis; zeki, akıllı, becerikli bir gençti.
- Mahallenin sevdiği bu genç; şiir, tiyatro, deneme yazardı.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Ömer Seyfettin'in *Keramet* adlı öyküsü (I) içinde dramatik ve komik ögeler barındırmakla birlikte batıl inançların yanlışlığını ileri sürdüğü için tezli karakter taşır. Anlatıda yangını fırsata çevirmek isteyen Çiroz Ahmet (II) soygun için mahallelinin kutsadığı türbeye girer. Para edecek her şeyi topladıktan sonra sandukanın içine girerek halkın şaşkın bakışları altında uzaklaşır. Türbenin soyulduğunu anlamayan mahalleli (III) evliyanın yangından rahatsız olup mekân değiştirdiğini düşünür (IV) türbeyi kültleştiren (V) sorgulamayan ve mantığını kullanmayan mahalleli aldatılmış olur.

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Son on yılda deniz ticaretinde İzmir; benzer özellikler taşıyan Samsun, İskenderun ve Mersin'in önüne geçerek bu alanda liderliği ele geçirmiştir.

Aşağıdakilerin hangisinde noktalı virgül (;) bu cümledeki işleviyle kullanılmıştır?

A) "Gün olur, devran döner; sen de gülersin." diyerek teselli vermeye çalışıyordu.

B) Yazları sıcak, kurak; kışları soğuk, yağışlı geçen memleketimin dağları duman dumandır şimdi.

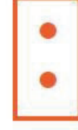
C) İngiltere, İran ve Türkiye; Londra, Tahran ve Ankara hem uzak hem de bir o kadar yakındır.

D) Ankara'da yetişen ürünlerin başında armut, vişne, dut; domates, biber ve soğan gelmektedir.

E) Ahmet; kendisi gibi düşünmeyen Ali, Mustafa ve Murat'ı hemen her koşulda eleştirmekten geri durmadı.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

İKİ NOKTA

1. **Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur:**
   - Çağımızın su iletişim araçları hayatımızı çaldı: akıllı telefon, bilgisayar...
   - Cumhuriyet Dönemi'nde de tiyatro yazmaya devam edenler olmuştu: Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu...

İKİ NOKTA

2. **Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak cümlenin sonuna konur:**
   - Hayat felsefem bellidir: Erken kalkan civciv solucanı kapar.
   - Mesele şuydu: Vatan asla satılamaz!

NOKTALAMA İŞARETLERİ

3. **Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur:**

- Pakize: Dün neredeydin ki?
- Kuddusi: Tabii ki evdeydim. Her zamanki gibi.

DİKKAT

İki noktadan sonra bir cümle, cümle niteliğinde söz ya da özel ad yazılacaksa bunlar büyük harfle başlar. Örnekler sıralandıkça küçük harfle başlar:

- Adama şunları almış: kitap, defter...
- Bazen bir atasözü her şeyi anlatır: Kalaylı bakır küflenmez.

ÖSYM TİPİ SORU

- Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.
- Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.
- Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.
- Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.

Aşağıdaki cümlenin hangisi, iki noktanın kullanımıyla ilgili bu bilgilerden birine örnek gösterilemez?

A) Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar, Ziya Gökalp...

B) Mesele şuydu: Vatan asla satılamaz!

C) Ali: Yarın mı yola çıkıyoruz?
Veli: Evet, yarın çıkacağız.

D) Ziraatçı sayar:
- Yulaf, pancar, zerzevat, tütün...

E) Bu sözcüğü "a: ile" şeklinde telaffuz edeceksin.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

ÜÇ NOKTA

- Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.
- Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur.
- Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur.
- Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi, üç noktanın kullanımıyla ilgili bu bilgilerden birine örnek gösterilemez?

A) O adamın bu yanı...

B) Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!

C) Koca Ali... Koca Ali, be!..

D) Arabacı B...'a yaklaştığını söylüyordu.

E) ... derken şehrin öte başından boğuk boğuk sesler gelmeye başladı...

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Çok yakından mı bu sesler ( ) çok uzaklardan mı ( ) Bir adam uzaktan haykırdı ( ) İlerle ( ) Bir genç ( ) Kaç saattir burada bekletiliyorsunuz ( ) ( ) dedi ve dönüp gitti.

Bu parçadaki boşluklara aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmektedir?

A) (,) (?) (:) (!) (“) (?) (”)

B) (,) (?) (,) (!) (“) (!) (”)

C) (?) (?) (:) (!) (“) (?) (”)

D) (?) (?) (:) (!) (‘) (!) (’)

E) (,) (?) (,) (!) (“) (?) (”)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Geçmişi anlamamızı sağlayan araçların bir kendi dönemine dönük yüzü vardır bir de ona tarihsel değer atfeden ve ortaya çıkaran ( ) yaşayan zamana dönük yüzü vardır. Bunun anlamı şudur ( ) Bir taraftan çatışmanın yoğun olduğu dönemlerde oluşmuş olan siyasal tarihe ait araçların ( )aslında kendi ekseninde oluşan ( ) meşruiyet krizinin varlığı ( ) “Gerçekte ne oldu?” sorusunun cevabını arayan tarihçiyi bekleyen önemli bir sorundur.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri sırasıyla getirilmelidir?

A) (,) (:) (-) (-) (,)

B) (,) (;) (:) (,) (;)

C) (;) (,) (-) (-) (;)

D) (,) (;) (;) (,) (,)

E) (;) (:) (,) (,) (,)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

KESME İŞARETİ - TEMEL KURAL

Özel İsim • Konya • Türk • Ahmet	**Özel isme gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır:** • Ahmet'e • Konya'dan • Türk'ün		**Özel isme gelen "-lar / -ler" çoğul ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz:** • Ahmetler Özel isme gelen çoğul eklerinden sonra da kesme işareti kullanılmaz. • Mehmetlerin • Kadirlerde
	Özel isme gelen yapım ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz: • Türklük • Türkçe • Konyalı • Ahmetgil		**Yapım ekinden sonra gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz:** • Türkçenin • Konyalıdan • Türkçeye • Osmanlıda

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖSYM TİPİ SORU

Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz:

- Türk Dil Kurumundan
- Türkiye Büyük Millet Meclisinin
- Şen Kardeşler Pide Salonuna

(I) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 112'nci Birleşimi'nin 2'nci Oturumu'nda alınan bu karar hepimizi mutlu etti. (II) Bu kararla Türklük daha da önemli hâle getirildi. (III) Kararın uygulanması 17 Aralık'ı bulacaktır. (IV) Önümüzdeki yıl da ülke geneline yayılacaktır. (V) Önümüzdeki haftada BM'ye bu karar bildiricekmiş.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde noktalama yanlışı vardır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

NOKTALAMA İŞARETLERİ

DÜZELTME İŞARETİ

1. Sesleri aynı, söylenişleri ve anlamları farklı sözcükleri ayırmak için kullanılır:

- adem (yokluk) → âdem (insan)
- adet (sayı) → âdet (gelenek)
- alem (bayrak) → âlem (dünya)
- aşık (eklem kemiği) → âşık (seven, vurgun)
- hal (sebze, meyve satılan yer) → hâl (durum)
- hala (babanın kız kardeşi) → hâlâ (henüz)
- rahim (esirgeme) → rahîm (koruyan)
- şura (şu yer) → şûra (danışma kurulu)

2. Arapça ve Farsçadan dilimize geçen

- **“g, k”den sonra gelen “a, u” üzerine konur:**

dergâh	karargâh	yadigâr	dükkân
kâfir	Hakkâri	gâvur	tezgâh
Nigâr	hikâye	kâğıt	Kâzım
gülgûn	mahkûm	sükûn	merzengûş
mezkûr	sükût	mekân	Kâmil

- **“l”den sonra gelen “a, u” üzerine konur:**
- Halûk, Lâle, Nalân, Balâ, Elâzığ, İslâhiye, Lâdik, Lâpseki, Selânik...

NOKTALAMA İŞARETLERİ

3. **Nispet ekinin belirtme durum ekiyle karışmasını önlemek için konur:**

- Türk askeri / Askerî iş
- İslam dini / Dinî ilimler
- Fizik ilmi / İlmî tartışmalar
- Atatürk'ün resmi / Resmî tartışmalar

(millîleşmek, millîlik, resmîleştirmek, resmîlik...)

ÖSYM TİPİ SORU

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde düzeltme işaretinin kullanımından doğan bir yanlışlık vardır?

A) Adam hâlâ burada oturup konuşmaları dinliyordu.

B) Halûk da beni bu hususta anlamaya çalıştı.

C) Askerî okullar kapatılıp öğrenciler başka okullara gönderildi.

D) Kitapları şûraya bırakmıştım, masanın yanında duran kitabı kim alır ki?

E) Akşam dükkânda oturmayı bırakıp çalışmanın zamanı gelmedi mi?

SÖZCÜKTE YAPI

ÖSYM TİPİ SORU

Bu bölgelerde (I) yaşayan (II) insanların en önemli (III) özelliği neydi hatırlıyor musun? Güvenli (IV) yer bulmak için hiç sıkılmadan çabalamalarıdır. Ama bu çaba da gittikçe azalır (V).

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi, kökünün türü bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

KÖK BULMA ETKİNLİĞİ

yerleşik	çoğalan
büyütülen	incelemek
kemirdiğim	tutkunlar
kırptık	ılıklık
korkunç	sızladı
oluşum	solungaç
aralıktan	görevli
birleşmek	işlemci
yaralı	dizi
dergicilik	

ORTAK KÖK - SESTEŞ KÖK

HOCAM

ORTAK KÖK

İSİM KÖK — FİİL KÖK

Anlam bağlantısı VAR

SESTEŞ KÖK

İSİM KÖK — FİİL KÖK

Anlam bağlantısı YOK

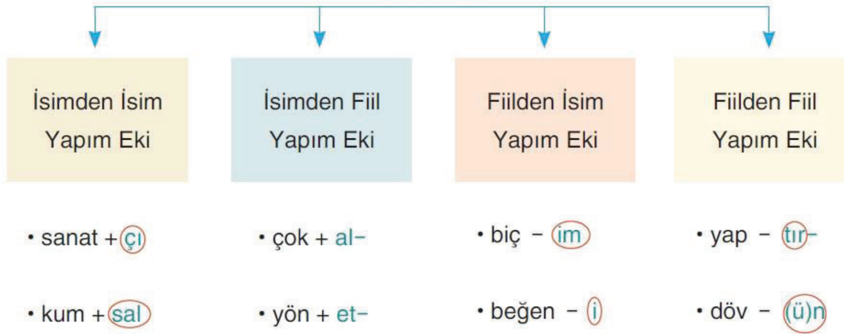
ORTAK KÖK - SESTEŞ KÖK

- güven → İSİM KÖK / FİİL KÖK
- ara → İSİM KÖK / FİİL KÖK
- kuru → İSİM KÖK / FİİL KÖK
- göç → İSİM KÖK / FİİL KÖK

SÖZCÜKTE YAPI

YAPIM EKİ

SÖZCÜKTE YAPI

ÇEKİM EKİ

İSİM ÇEKİM EKLERİ

1. Çoğul Eki: +lar / +ler   masa + lar

SÖZCÜKTE YAPI

İSİM ÇEKİM EKLERİ

2. İyelik Eki:

kalem + im 1. tek.iy.e
kalem + in 2. tek.iy.e
kalem + i 3. tek.iy.e
kalem + imiz 1. coğ.iy.e
kalem + iniz 2. coğ.iy.e
kalem + leri 3. coğ.iy.e

güzeldi.

SÖZCÜKTE YAPI

İSİM ÇEKİM EKLERİ

3. İlgi (Tamlayan) Eki:

Tamlayan		
Ben	+	im
Sen	+	in
O	+	(n)un
Ahmet	+	in
Biz	+	im
Siz	+	in
Onlar	+	ın

İlgi Eki (Tamlayan Eki)

Tamlanan		
ev	+	im
ev	+	in
ev	+	i
ev	+	i
ev	+	imiz
ev	+	iniz
ev	+	leri

İyelik Eki (Tamlanan Eki)

SÖZCÜKTE YAPI

İSİM ÇEKİM EKLERİ

4. İsim Durum (Hâl) Ekleri:

- **Yalın Durum (Hâl)** — Ev çok hoş.
- **Betimleme Durumu (Hâli)** — Ev -i temizledim.
- **Yönelme Durumu (Hâli)** — Ev -e gittim.
- **Bulunma Durumu (Hâli)** — Ev -de uyudum.
- **Ayrılma Durumu (Hâli)** — Ev -den kaçtım.

SÖZCÜKTE YAPI

İSİM ÇEKİM EKLERİ

DİKKAT

- Ev (-i) çok güzelmiş.
- Ev (-i) yıkadım.

SÖZCÜKTE YAPI

İSİM ÇEKİM EKLERİ

5. İsmi Yüklem Yapan Ek Fiil

Karşıdan gelen öğrenci, Ahmet' ti
Karşıdan gelen öğrenci, Ahmet' miş
Karşıdan gelen öğrenci, Ahmet' tir

İsim — ÇEKİM EKİ

SÖZCÜKTE YAPI

ÖSYM TİPİ SORU

Adamın gözlüğü trende kalmıştı. Bu gözlüğü senden önce almıştım ama herkesten saklamıştım. Paris'ten almıştım ama üç yıldır kullanmamıştım. Şimdi köşe vagonda unutulup gitti.

Bu parçada aşağıdaki eklerden hangisi yoktur?

A) İlgi eki

B) İyelik eki

C) Belirtme durum eki

D) Yönelme durum eki

E) Ayrılma durum eki

SÖZCÜKTE YAPI

FİİL ÇEKİM EKLERİ

GEL–

KİP EKLERİ		ŞAHIS / KİŞİ EKLERİ
Dİ	–	m
MİŞ	–	sin
(İ)YOR	–	uz
ECEK	–	siniz
(İ)R	–	ler
MEZ	–	sin
MELİ	–	(y)im
SE	–	n
E	–	lim

KİP EKLERİ + ŞAHIS / KİŞİ EKLERİ → ÇEKİM EKİ

SÖZCÜKTE YAPI

ÖSYM TİPİ SORU

Kalemi eline alınca kendinden geçip kitabın sayfalarını
I II III IV

çevirdi. Suyunu içer, masanın başına geçerdi.
V

Bu parçada altı çizili sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. sözcük belirtme durum eki almıştır.

B) II. sözcük zarf - fiil eki almıştır.

C) III. sözcük iyelik eki almıştır.

D) IV. sözcük hem iyelik eki hem belirtme durum eki almıştır.

E) V. sözcük geniş zaman eki almıştır.

SÖZCÜKTE YAPI

SÖZCÜĞÜN YAPISI

SÖZCÜKTE YAPI

BİRLEŞİK YAPILI FİİLER

1. Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiler

İSİM + et– ol– eyle– kıl–

hasta et–

kabul ol–

2. Anlamca Kaynamış Birleşik Fiiler

göz koy–

kulak ver–

SÖZCÜKTE YAPI

BİRLEŞİK YAPILI FİİLER

3. Kurallı Birleşik Fiiler

Yeterlilik	(ebil–)	yapabil–
	(ama–)	yapama–
Süreklilik	(ekal–)	bakakal–
	(edur–)	gidedur–
	(egel–)	olagel–
Tezlik	(iver–)	yapıver–
Yaklaşma	(eyaz–)	düşeyaz–

SÖZCÜKTE YAPI

HOCAM

ÖSYM SORU TİPİ

Yalnızlık (I) kimseye yakışmaz Bilginin (II) üretilmesi (III) yalnız daha iyi diye hep toplumdan (IV) uzak kalınmaz. Günlerin (V) geçişini yerinde takip etmek gerekir.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

SÖZCÜKTE YAPI

HOCAM

ÖSYM SORU TİPİ

I. Ödevleri sonunda yapabildi.

II. Seni dün burada gördü.

III. Ödevini babasına yaptırdı.

IV. Bu binanın altında dövüldü

V. Yine o kitabı almış.

Bu parçada numaralanmış sözcükler yapıları bakımından ikişerli gruplandırıldığında hangisi dışarıda kalır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

SÖZCÜKTE YAPI